

MIER SA ZAČÍNA ÚSMEVOM (MATKA TEREZA)

ODKAZ

KAROLÍNY BRÜSTLEOVEJ

Zborník piateho ročníka
literárnej súťaže

ZBORNÍK PIATEHO ROČNÍKA LITERÁRNEJ SÚŤAŽE

ODKAZ KAROLÍNY BRÜSTLEOVEJ

Úvod

Keď sme navrhovali tému pre piaty ročník literárnej súťaže, ani sme netušili, že téma bude počas vyhodnocovania taká aktuálna vzhľadom na situáciu u našich východných susedov. Napäto pozorujeme vývoj konfliktov a nejednému z nás napadne, čo ak...? Našu obec tento rok zastihla aj iná smutná správa. Bohužiaľ, vo februári sme sa museli rozlúčiť s naším pánom starostom Rudolfom Martinkom, ktorému ďakujeme za podporu počas uplynulých ročníkov. Živo si pamätám na jeho príhovor na konci vyhodnotenia minulý rok, keď dvíhal prípitok a hovoril: „Tak teda o rok.“

„Mier sa začína úsmevom“ – to bola téma pre všetky kategórie V. ročníka Literárnej súťaže Odkaz Karolíny Brüstleovej. Tešíme sa, že sa do našej súťaže zapájajú stále noví nádejní aj skúsenejší literáti. Do súťaže sa zapojilo historicky najviac autorov – v počte 89 a celkový počet prác bol 102. Najviac prác prišlo opäť v I. kategórii, kde treba vyzdvihnúť prácu učiteľov, ktorí sa svojim žiakom venujú, čo sa nakoniec odzrkadlilo aj vo výsledkoch súťaže.

Odbornej porote ďakujeme za vyhodnotenie a vám, milí čitatelia, prajeme príjemné chvíle strávené pri výbere najlepších diel z tohtoročnej literárnej súťaže.

Eva Vlčková, koordinátorka súťaže

Príhovor poroty

"Úroveň súťažných príspevkov hodnotím ako vyrovnanú. Vo všetkých kategóriách sme našli práce, ktoré nás zaujali, pri ktorých sme sa pristavili a ešte aj počas stretnutia poroty si navzájom čítali, čo sa nám páčilo. Mám radosť z tejto súťaže, pretože motivuje ľudí rôznych vekových kategórií vytvárať pekné veci. Asi nie všetky zožnú prestížne literárne ocenenia, no niektoré možno aj áno... Ďakujem organizátorom za originálne témy, samej mi zišlo na um po rokoch napísať list s tou krásnou myšlienkou, že mier sa začína úsmevom - priateľke do Kijeva. Odpísala, že byť slobodným nie je nič, ale stať sa slobodným - je všetko..."

Beáta Jarošová

Úsmev je ako prameň.
Úsmev je ako plameň.
Úsmev je ako dar.
Dar lásky.
Dar pokoja.
Len okamih, sekunda.
Mimovoľný pohyb pier.
Zo srdca.

*To je leitmotív prác
poslaných do súťaže.
Krásne čítanie, krásne poznanie.
Stále sme ľudia.*

Marta Višňovská

Piaty ročník Odkazu Karolíny Brüstleovej mal byť listový, usmiaty a mierový, preto:

Milí priatelia, čitatelia a vážení prispievatelia,

s úsmevom, ale vážne, pretože formu, tému a žáner je správne dodržať. Neviem síce, či aj porota je viazaná - okrem hodnotenia, samozrejme. Ideálne je tiež nepomýliť si kategóriu. Akosi sa ráta s tým, že prispievateľ do literárnej súťaže je čitateľsky gramotný - aj na *Monitore*, aj bez monitora. Takže každý z oslovených rozumie, kam mierim. V mieri a s mierou končím výhrady.

Chcem sa úprimne poďakovať všetkým prispievateľom za príjemné čítanie, iskru a inovatívnosť. Ako je to už ľudské, niečo nás oslovilo viac, iné menej. Niektoré kvalitné práce by sa oplatilo poslať pred rokom alebo o rok, o dva, keď im téma a žáner budú priaznivejšie naklonené. Verím, že sa o svoj talent s nami podelíte opäť. Preto očakávam Vaše práce - listy a teším sa *do sčítania*.

V Žiline 18. 3. 2014

Karol Vlčko

A. KATEGÓRIA — PRÓZA

žiaci 5. - 9 ročníka ZŠ a prímy - kvinty osemročných gymnázií

téma: „Mier sa začína úsmevom“ (sv. matka Tereza)

žáner: LIST PRIATEĽOVI

.....

1. miesto: LAURA BENKOVÁ, ZŠ Lietavská lúčka

V Lietavskej Svinnej 15. 01. 2014

Ahoj Terezka!

Začal sa nový rok, sľúbili sme si, že sa stretneme, ale bola som na plaveckom sústreďení, veľmi mi chýbajú naše nekonečné rozhovory, Tvoje povzbudenie. Využívam aspoň túto možnosť zdôveriť sa Ti.

Trápi ma, akí sú ľudia na tomto svete. Žijeme v dobe zhonu a stresu. Všetci sa ponáhľame a často nemáme čas na milé slovo, pohladenie a celkom jednoduché objatie.

Na jazyk sa mi tlačí otázka: „Máme sa vôbec radi? Čo je to mať rád?“

Stali sa z nás materialisti a na city akosi zabúdame. Stačí nakúpiť, navariť, upratať, priniesť dobré známky? Sú naše medziľudské vzťahy naozaj úprimné? Vieme ešte vôbec, čo je to láska?

Toto sú otázky, na ktoré existujú rôzne odpovede. Každý je iný, máme rôzne priority a iné vnímanie svojho okolia. Čo vyhovuje mne, nemusí vyhovovať ostatným.

Tento rozdiel vnímam aj u nás doma. Rodičia sa stále ponáhľajú. Nemajú čas na rozhovor a len tak si spolu posediať pri káve. Povedať si, že sú šťastní, že majú jeden druhého a spolu zvládnu všetky situácie, ktoré život priniesie.

Otec pracuje celý deň, aby pre nás, svoju rodinu, zabezpečil peniaze a všetko, čo potrebujeme a chceme. Po príchode domov ešte stále pracuje, telefonuje a rozmýšľa o tom, čo ho čaká zajtra.

Mamina sa stará popri práci o domácnosť a snaží sa vniesť do domu aj trochu porozumenia a lásky. Vyčíta otcovi, že nevie vypnúť a oddeliť prácu od súkromia. Chce, aby si oddýchol, ale on to akosi nevie.

Keď to začnú riešiť, vzniká hádka. Hádka je krajšie povedaná

„vojna“. Nie, nebijú sa, len sloвне si každý bráni svoj názor.

Mama presvedča otca, že je fajn, že máme všetko a máme sa dobre. Je super, že pracuje, že je šikovný a dokáže sa postarať perfektne o rodinu. O jeho schopnostiach nezapochybuje ani na chvíľu. Chce však trochu viac. Viac lásky, porozumenia pre seba a pre nás. Sú to city, na ktoré netreba svaly ani veľa času. Stačí srdce a pár minút.

Otec zasa ostrejšie odpovie, že nechápe, čo sa jej nepáči, veď robí maximum a ona je stále nespokojná.

„Čo ešte chceš?“ Hádka sa stupňuje.

Otec kričí, mama tiež. Kto má teda pravdu?

Podľa mňa je veľmi ťažké byť rodičom. Verím otcovi, že je po celodennej práci unavený a často sa mu nechce po príchode domov rozprávať a zaoberať sa mnou alebo mojou sestrou. Zároveň však dávam za pravdu aj mame, že sa z nášho domova vytráca komunikácia. Málo spolu hovoríme, lebo nie je čas, alebo sme už unavení a chce mať každý svoj pokoj.

Moja malá dvojročná sestra je expert. Bez zaváhania skočí do búrlivého rozhovoru rodičov a zakričí: „Nehádajte sa a nekričte už!“ Mama s otcom na seba pozerú a usmiejú sa. Tento úsmev má zázračnú silu a dokáže zmierniť aj rozhnevané srdce.

Vďaka malému človečikovi, ktorý sa nebojácne postaví svojim rodičom a zvýši hlas, prichádza pokoj a naši si uvedomia, že hádky nič neriešia.

Prajem Tebe a celej Tvojej rodine po celý rok veľa radosti a šťastia.

Laura

2. miesto: KATARÍNA STRÝČKOVÁ, PÚCHOV

Ahoj Lenka,

pozerám na veci vôkol seba. Vidím prírodu, domy, cesty, ľudí. Všetko má medzi sebou vzťah. Vidím kvety, zvieratá, vtáky, včely. Aj tí majú nejaký vzájomný vzťah. Pozriem sa do zrkadla a mala by som vidieť seba, ale čo to? Pozerá sa na mňa nechápavá tvár, ktorej výraz ako keby sa ma pýtal: „Prečo?“

Vzťahmi som obklopená zo všetkých strán. Mám pocit, ktorý sa nedá opísať, pretože ešte nie je vymyslených toľko slov, ktoré by ho dokázali svojim pospájaním vystihnúť.

Myslím si, že tak ako Boh vsadil na zem kvety, zvieratá, vtáky, včely, domy a cesty, tak tu boli vsadení i ľudia.

Je nádherné sledovať, ako si rozumejú kvety napríklad so včelami. Navzájom si pomáhajú, aj keď nie sú obdarené darom myslieť ako človek. Kvet ponúka včele potravu, aby prežila, a ona ho opelí, aby prežil on. Nádherný súlad.

Zvieratá sa niekedy v zložitých situáciách zachovávajú ako ľudské tvory, ba niekedy aj lepšie, a tak zachránia niekomu život.

Podobne ako medzi živými tvormi je to aj so vzťahom medzi neživými vecami a živočíšnou ríšou i ľuďmi. Vták si postaví hniezdo, cicavec príbytok a ten im poskytne možnosť prichýliť sa dnu, keď im hrozí nebezpečenstvo, alebo keď si chcú vychovať svoje mláďatká. Človek si postaví dom a presne tak ako živočíchy, nájde v ňom bezpečie.

Všetko sa zdá byť dokonalé. Je to však tak?

Hádam by aj bolo, keby nebola ešte jedna kategória vzťahov a to ľudia medzi sebou.

My, akoby sme zabúdali, že by sme mali jeden druhého rešpektovať. Brať ohľady na dobré i zlé stránky iných, keď je treba pochváliť, podať pomocnú ruku, usmiať sa. Veď úsmev nestojí nič, ale prináša veľa. Práve pre toto ma veľmi mrzí, drahá Lenka, že v poslednej dobe si na seba nemôžeme nájsť čas a ak sa aj náhodou stretne, všetko je akési formálne, bez úsmevu, radosti a všetkých tých našich spoločných „hlúpostí“, ktoré sme spolu vystrájali.

V poslednej dobe sa mi často stáva, že stretávam ľudí, ktorí sú buď takí zaneprázdnení, alebo až príliš ... ani neviem akí, že nemajú čas venovať svoj úsmev, alebo pekné slovo iným, aj keď naň čakajú, lebo by im pomohol. Nechcem, aby sme sa medzi nich zaradili i my, Lenka. Bola by som rada, keby boli ľudia veľkorysí a našli si čas jeden pre druhého.

Lenka, chcela by som nielen Tebe, ale aj všetkým ľuďom odkázať:

„Zobudíme sa. Venujme chvíľku času sami sebe a zamyslime sa nad tým, či robíme všetko tak, aby sme sa za seba nemuseli hanbiť.“

Keby som bola spisovateľom, napísala by som:

„ ... vyberme si ľudia spolu navzájom slová, ktoré máme najradšej a napíšme ich do vzduchu, fúknime do nich a pomyselné ich pošleme tým, na ktorých nám záleží. Budú ich cítiť, lebo voňajú krásne a ľudsky. Nechajme si takéto slová prejsť cez kožu, nech sa nám čo najskôr dostanú do krvného obehu, nech tie slová prinesú nielen iným, ale aj nám úsmev, teplo do duše a radosť.“

Milá Lenka, chcela by som, aby aj náš vzťah bol krásny aj napriek tomu, že obe máme viac povinností. Pre Teba si nájdeme vždy čas a teším sa na stretnutie.

Tvoja Katka

3. miesto: REBEKA BITUŠIAKOVÁ, ZŠ Lietavská Lúčka

Ahoj Markéta,

som veľmi rada, že sme sa stretli u nás v škole na vedomostnej súťaži z biológie v rámci cezhraničného projektu Vedomosty a aj s tvojimi spolužiakmi. Spočiatku sme si všetci mysleli, že si nebudeme rozumieť, ale čeština a slovenčina nie sú až tak rozdielne. Veď kedysi sme boli jedna republika a aj naše hymny zneli spolu. Musím povedať, že máte peknú hymnu, pekné slová. A u nás na Slovensku dosť sledujeme aj Vaše české televízne stanice, preto Vám dosť dobre rozumieme i keď sa máme ešte čo učiť.

Zaujímalo ma, prečo sme sa rozdelili ako štáty, keď máme takú dlhoročnú spoločnú históriu. Pýtala som sa na to aj mojich rodičov. Dozvedela som sa, že každý štát chcel byť samostatný, zvrchovaný. Rozdelenie bolo vraj celkom pokojné. Pozerala som si na internete fotografie a videla som, že ľudia mali úsmev na tvári a bolo vidieť na nich spokojnosť. Samozrejme boli aj ľudia, ktorým sa to nepáčilo. Priala by som si, aby sa takto mierumilovne riešili konflikty aj medzi ľuďmi a národmi vo svete, aby neboli vojny, aby ľudia netrpeli, aby mohli pokojne a radostne žiť, byť každý deň veselí, mať úsmev na tvári. Na toto som dokonca myslela, keď som písala prácu na literárnu výchovu. Myslím si, že u vás sa to povie literárni výchova. Dostali sme úlohu napísať báseň na tému: Modlitbičky.

Prečítaj si ju a povedz mi na ňu svoj názor. Dúfam, že sa nebudeš na nej smiať. Ale pokojne sa aj môžeš zasmiať. Smiech je potrebný. Snažila som sa to napísať „co nejlíp“. Posúď sama.

Moja malá modlitbička

Milý Pane Bože,

ďakujem ti za život, ktorý si mi dal,

ďakujem ti za rodičov, otca aj matku,

za ich láskavé ruky, ktorými ma hladkajú,

ktorí ma naučili rozprávať a chodiť,

starajú sa o mňa, učia ma robiť,

starajú sa o mňa v zdraví a v chorobe
a snáď budem mať možnosť
niekoľkokrát im to vrátiť v mojom živote.

Milý Bože,
prosím ťa, daj im veľa sily, zdravia, trpezlivosti
a čo najmenej bolesti.
Sľubujem, že urobím aj ja preto všetko,
aby mali šťastnú nielen zimu, ale aj nejedno leto.

Chcem, milý Pane Bože,
a prosím ťa o to,
aby oni a my všetci sme žili v radosi a pohode,
v mieri, s úsmevom na tvári a v zhode.

Modlím sa za toto všetko každú noc,
milý Bože, k tebe
a myslím tiež na svoju starú mamu ver,
ktorá je už v raji pri tebe.

Prosím ťa, splň mi moje každodenné prianie
a ďakujem za všetko dianie.
Anjeličku môj strážničku, opatruj moju dušičku,
opatruj ju vo dne v noci, buď mi vždycky na pomoci.
Amen.

Nezabudni mi napísať, čo sa Ti v básni páčilo a čo by si ty napísala
ináč. Rada si prečítam tvoj názor alebo aj tvoju báseň.

Opäť sa však vrátim k nášmu stretnutiu.

Veľmi rada spomínam na deň, kedy ste prišli k nám do školy, do
Lietavskej Lúčky. Pamätám si, že zrovna v tento deň bolo chladnejšie a
pršalo. Všetci sme s napätím a netrpezlivo na Vás čakali. Veľmi sme boli
zvedaví, akí budete.

Konečne o deviatej hodine zastal pred školou autobus a vystúpili ste z neho usmiati. Mrzí ma, že väčšina víťazstiev bola naša. Nabudúce sa bude dariť zasa Vám. Moji rodičia hovoria, že život je nevyspytateľný, že raz sme v živote hore a raz dole, a že sa tomu hovorí životná krivka. Snáď rozumieš všetkým mojím slovám, ktoré tu píšem. Život musí človek brať tak, ako prichádza, ale snažiť sa urobiť všetko pre to, aby bol čo najlepšie. Aspoň ja si to myslím.

Po skončení vyhodnotenia súťaže, keď ste už odišli autobusom, išla som domov a predstav si, pred školou sa hádali moje dve kamarátky. Ako som ich išla upokojiť, zbadala som na ceste mačku. Čo myslíš, kto to bol? No predsa môj kocúr Guľo. Naozaj je z neho guľka. Hlavne teraz pred zimou, pretože mu zhustla srst'. Zavolala som naňho, aby som si bola istá, že je to on. Bežal mi oproti ozlomkrky, až ho predbiehal jeho vlastný zadok a aj moje kamarátky, keď to uvideli, prestali sa hádať. Začali sa na tom smiať a bolo po hádke. Keď pribehol ku mne, veľmi nahlas priadol od spokojnosti a aj ja som bola spokojná, že sa prestali baby hašteriť, lebo nemám rada, keď sa niekto vadí. Začali sa s ním hrať a rozoberať aj ich zvieratá. Spomínali veselé historky, ktoré s nimi zažili a bolo po slovnom bojuvaní a napätí. Zrazu sme boli všetky veselé, šťastné. Stačilo len malé útle zvieratko, aby nastal mier a pokoj v duši. Potom si samé začali z ich škriepky robiť srandu a smiať na tom aké boli hlúpe. Prišli na to, že sa hádali úplne pre maličkosť a mohli si to pokojne vyriešiť.

Markétka, keďže je už veľa hodín a ja musím ísť spať, končím môj prvý list pre Teba a teším sa na Tvoj a na ďalšie stretnutie. Možno to bude čoskoro.

Ahoj

Tvoja nová kamarátka Rebeka

čestné uznanie: MARTIN RZSESZOTO, ZŠ Lietavská Lúčka

Drahý Daniel,

Rád by som sa Ti poďakoval za Tvoj posledný list. Odkedy si tu bol naposledy sa tu to veľmi nezmenilo. Iba som sa trochu pohádal s mojím najlepším kamarátom Lukášom. Predvčerom sme sa doma veľmi nudili, tak sme sa rozhodli previezť sa na bicykloch po čerstvom vzduchu. Trasu sme si zvolili trochu dlhšiu ako obvykle. Mysleli sme si, že to hravo zvládneme. Veď dobre vieš, aký som ja zdatný športovec. Zo začiatku nám to išlo veľmi dobre a cestou sme si obzerali krásu dovtedy pre nás nepoznaného okolia. Zabávali sme sa na rôznych tvaroch stromov a kameňov, ktorých sme si zopár aj skryli do našich ruksakov. No zabudli sme si pribaliť nejaké jedlo a Lukáš, keď je hladný, tak je veľmi mrzutý. Jeho mrzutosť ho priviedla na odlišné názory medzi mnou a ním, a tak sme sa chvíľu nezhodli. Skoro vôbec na ničom. Kým sme si vymieňali názory, Lukáš prudko zastavil. Jeho koleso na bicykli bolo úplne vyfúkané. Samozrejme Lukášova zlá nálada prispela k tomu, aby ma obvinil z toho, že som mu prepichol koleso, aby sme nešli takú dlhú cestu, lebo vraj ja som lenivý a neušľapal by som to a neskôr aj z toho, že som vybral zlú trasu. Dúfal som, že moju výbavu v ruksaku tvorí aj náplasť na dušu a aspoň malá pumpička, ale nebolo tomu tak. Ostávalo nám už len zavolať niekomu z našich rodín, aby nás vyzdvihol. No naše deravé hlavy zabudli mobily u nás v garáži. A ako inak aj z toho ma obvinil.

Nakoniec sme si stopli okoloidúcu rodinu a poprosili sme ich o požičanie telefónu. Našťastie boli veľmi milí a telefón nám požičali.

Moja mama po nás prišla. Bola veľmi nahnevaná, pretože sa o nás hrozne bála. Lukáš dostal domáce väzenie za nedovolenú dlhú vychádzku. Ja som z toho vyšiel celkom dobre. Ale stále sa na mňa hneval, dokonca zo žiarlivosti, že som nedostal aj ja domáce väzenie, mi prepichol gumený náhon na bicykli. Ja som mu to vrátil pokresleným zošitom. Začala sa vojna. Asi by si to odo mňa nečakal, pretože ja som mierumilovná povaha, ale pustil som sa do malej vojny medzi mnou a Lukášom. Kvôli našim zdĺhavým súbojom sa s nami prestali baviť naši kamaráti.

Boli sme obaja osamotení a smutní. Nakoniec sme zistili, že naše žabomyšie vojny nám nič nepriniesli, práve naopak. Ospravedlnil som sa mu a on sa ospravedlnil mne.

Lukáš mi uhradil škodu za koleso a ja som mu kúpil nový zošit. Na všetkých našich súbojoch sa ešte doteraz stále smejeme a ja už viem, že vždy novými hádkami sa nič nevyrieši. Malé nezhody treba vyriešiť s úsmevom.

Dúfam, že sa Tebe nič takéto nestane a vypočuješ moju malú radu a poučíš sa z môjho príbehu.

P.S.: Dúfam, že mi čoskoro napíšeš a porozprávaš mi tiež nejaký vzrušujúci príbeh.

Tvoj kamarát Maťko

čestné uznanie:

VERONIKA BALEJOVÁ, ZŠ Lietavská Lúčka

Milá Janka,

V Tvojom liste (za ktorý ti srdečne ďakujem) si ma požiadala aby som ti napísala zážitok zo školy. Tento je veľmi zaujímavý a stal sa asi pred rokom.

Mám dve spolužiačky Terezu (Terku) a Sofiu. Od prvej chvíle boli najväčšie nepriateľky. Keď si nerobili schválnosti, tak sa navzájom ohovárali alebo jedna druhu ignorovali. Obidve mali rovnakú kamarátku Kiku. Tej sa nepáčilo, že sa jej dve kamarátky hádajú a robia si zle. A tak bola veľmi smutná a utrápená. Vieš, že nerada vidím, keď moji kamaráti majú starosti a tak som sa jej opýtala, čo ju trápi. Ona mi všetko povedala a požiadala ma o radu, lebo sama si nevedela poradiť. Tak sme spoločne rozmýšľali, čo by sme mohli urobiť, ale na nič sme neprišli. Po čase si Kika všimla, že Sofii je trochu ľúto že sa s Terkou nerozpráva. Ale nechcela to priznať. Až nakoniec za mnou prišla s tým, že jej mám pomôcť, pretože by sa chcela s Terkou uzmierniť, ale nevie, čo má robiť.

A tak sme rozmýšľali, čo podniknúť. Potajme som sa rozhodla zísť za školskou psychologičkou, či by nám nevedela poradiť. Keď som jej povedala, čo sa deje, povedala, že o tom porozmýšľa a zajtra ju mám po vyučovaní počkať pred zborovňou a povie mi, čo vymyslela.

Keď som o tom povedala dievčatám, zľakli sa, pretože som to vraj nemala nikomu hovoriť. Potom si to rozmysleli a išli sme teda po vyučovaní pred zborovňu. Ale veľa sme sa nedozvedeli, pretože pani školská psychologička nám povedala: „Dievčatká, dobre, že ste prišli! Rozmýšľala som o vašom probléme a myslím, že mám riešenie.“ Radostne sme sa na seba usmiali. Ale radovali sme sa predčasne. Pani psychologička povedala, že nám riešenie neprezradí, pretože naň musíme prísť samé. Ale nechala sa uprosiť aspoň na malú radu: „Pamätajte si, že riešenie už dávno viete a to správne je to najjednoduchšie.“ A viac už neprezradila.

Po ceste domov sme sa radili čo to malo znamenať, ale na nič sme neprišli. Našu „záhadu“ som rozlúštila ešte v ten večer, ale nepredbiehajme.

Keď som prišla domov, moji rodičia sa zase hádali. V poslednej dobe sa hádajú často, ale o tom som ti už písala. Mama kričala na otca: „Kedy si mi naposledy povedal niečo milé?! Kedy si sa naposledy na mňa usmial?!“ A to mi vnuklo úžasný nápad: stačí úsmev! My sme sa trápili s darčekom a rôznymi kravinami a on stačil úsmev!

Podarilo sa. V škole som svoj plán povedala dievčatám a tie s ním súhlasili. Kika sa cez prestávku na Terku usmiala a pochválila jej nové tričko. Úplne ju to odzbrojilo. Celý zvyšok dňa bola zamyslená a stále sa pozerala na Sofiu.

Na druhý deň prišla Terka za Sofiou a chcela sa s ňou osamote porozprávať. S Kikou sme sa bleskovo pobrali preč. Terka a Sofia sa porozprávali, všetko si vysvetlili a teraz sú najlepšie kamarátky.

Na druhý deň si ma na chodbe zastavila pani psychologička a pochválila ma, že som našla skvelé riešenie a pomohla kamarátom. Vraj je na mňa veľmi pyšná. A tak som sa s dobrým pocitom vrátila do triedy. Keď som uvidela Kiku, Terku a Sofiu, ako sa spolu smejú na nejakom časopise, uvedomila som si, čo všetko som urobila a čo všetko dokázal jeden úsmev a pekné slovo. A ešte jednu vec. Pamätaj si, že mier sa začína úsmevom.

Určite mi napíš aj Tvoj príbeh, som naň veľmi zvedavá.

S pozdravom

Veronika

A. KATEGÓRIA — POÉZIA

žiaci 5. - 9. ročníka ZŠ a prímy- kvinty osemročných gymnázií

téma: „Mier sa začína úsmevom“ (sv. matka Tereza)

.....

1. miesto: PATRÍCIA BALÁŽOVÁ, Stará Ľubovňa

Svet ako smietka

Možno, že svet je len smietka...
položená na kvietku
v rozprávkovom svete
možno je tam veľa krajín, morí
možno veľa kvietkov s kvapkami rosy
ale určite je ich veľa...

musí byť krásny, rozprávkový
vždy však so šťastným koncom
možno, že je naozaj svet len smietka,
ktorú si ľudia všimnú len zriedka....

... s ním sním ...

Niekedy sa len tak usmievam
Úsmev ma zrazu stiahne so sebou
skáčem s ním po oblakoch
potápam sa s ním v kvapke rosy
kreslím si s ním po oblohe
smejem sa s ním v tráve
Iba ja a on
O chvíľu ma ťahá po osnove
a noty plné smiechu hádzeme všetkým...
stláčame spolu klávesy
tóny šteklika všetkých ľudí
a keď pošteklieme aj slnečné lúče, viem,
že úsmev bdie nad celým svetom...

2. miesto: KATARÍNA ŠTUPÁKOVÁ, Plavnica

láska

I fyzikálna

zemská príťažlivosť pôsobí všade na Zemi
je aj medzi nami dvoma

II geografická

magma
žeravá
vzniká vnútri Zeme
v mojom vnútri vznikla láska k tebe

III vesmírna

(ne) konečná
hviezdna
niektoré časti poznáme
iné nie
býva aj chladná

3. miesto: KRISTIÁN KORMOŠ, Plavnica

láska

čerstvo upečený chlieb
zo žeravej pece
najmäkší v strede
najtvrdší na povrchu
mäkkučký ako perina
pohyb v smere pôsobenia chemickej látky
sa prejavuje ohybom mojich citov
zdroj
môjho svetla
je tvoj úsmev

čestné uznanie: SAMUEL ONDRIJA, Prešov

XXX

*V zime vyzeráš lepšie
Bez známky
Že sa ti stiahli vrásky*

i.

po ktorom ovocí túžim?
„Pomaranč,“

vravím, keď mi do tváre
fúka tvoja obava
o posledné leto

ii.

pretože strach je nevypočítateľný
a hlavy sa spočítať nedajú
keď do nich staré sily
vlievajú múdrosť
z opadaných listov

iii.

v jeseni bývajú šťastné konce
také rozmarné
i nečakané závery
v ktorých kľíči
pojašený šarkan tvojich snov

B. KATEGÓRIA — PRÓZA

študenti gymnázií, stredných škôl a SOU

téma: *Mier sa začína úsmevom (sv. Matka Tereza)*

žáner: DISKUSNÝ PRÍSPEVOK, PREJAV/BLOG/

.....

1. miesto: DOMINIKA CHRASTOVÁ, Kysucké Nové Mesto

diskusný príspevok

Milí spolužiaci,

vyzeráte, ako keby ste zjedli citrón! Ani sa nečudujem. Posledný týždeň s nami poriadne zamával. Previerka z matiky, ktorú sme horlivo ráтали a mnohí nevyráтали, diktát zo slovenčiny ako stvorený do tiposu na mäkké i a ypsilon, testy z angličtiny, pri ktorých nás napadlo akurát: What the hell? Nuž to sa stáva. Pred polrokom je to údel každého študenta. Prišiel ale čas zmieriť sa, či už s oslavou, alebo pohrebom vlastných známok a striasť zo seba pocit, že naša drina bola zahodená do koša so zbytočnosťami. Pretože to nie je správny prístup, priatelia!

Nedávno ma veľmi potešilo, keď ste práve mne udelili „oskara“ v kategórii najveselší študent triedy. Keby sa dalo, požičiam vám svoj optimizmus, ale tým, ktorí uprednostňujú nadávanie na školu pred hľadaním chýb niekde inde, by tak zachutil, žeby som sa ich vrátenia už pravdepodobne nedočkala. Preto vám aspoň objasním to, čo je pre mnohých nepochopiteľné. Ako dokážem byť stále dobre naladená?

„Úsmev nie je žiadna šifra, je to malá výhra líc.“ Tento refrén populárnej piesne určite poznáte. Mne sa navždy zafixoval do pamäti vďaka spomienke, v ktorej ako hlavné postavy vystupujete práve vy. Kedysi som k vám ešte nepatrila. Úprimne povedané, mala som strach z prestupu na novú školu. Nikoho som tu nepoznala. Pri vchádzaní do triedy ma sprevádzali veľké obavy. Keď učiteľka prišla s tým trápny nápadom, nech sa pred tabuľou predstavím, skrúcalo mi žalúdok. Ale

celkom zbytočne. Váš priateľský úsmev a následné príjemné zoznamovanie sa postupne upokojili moje roztrásené vnútro. Už počas veľkej prestávky za tónov piesne Úsmev, hrajúcej zo školského rozhlasu, som mala pocit, že k vám patrí a budem sa medzi vami cítiť výborne.

A naozaj! Nevieť si spomenúť na žiadnu veľkú hádku, ktorá sa v našej triede udiala. Dokážeme si priznať chybu a dohodnúť sa. Tomu hovorím kompromis! Niekedy sa ale hľadá ťažko. Najmä keď človek sústreďuje celú svoju pozornosť na veci, ktoré nechce zažiť. Platí to od maličkov až po skutočnosti, ktoré ovplyvňujú celý svet. Matka Tereza, vidiaca zmysel života v pomáhaní chudobným a nevládnym, verejne prezentovala svoju zásadu: „Nikdy sa nezúčastním na protivojnovom mítingu. Keď bude nejaký mierový míting, tak ma naň pozvite.“

Do zabudnutia upadá aj výrok, ktorý kedysi povedal Gándhi: „Nie je cesta k mieru, ale mier je cesta.“ Chodníček, ktorý nám umožňuje napredovať za svojimi cieľmi bez hnevu, hádok, odsudzovania, podceňovania a iných produktov závidia. Aby sme svoje životné preteky nevzdali, blízki nás zásobujú jediným povoleným dopingom. Smiechom.

Odzbrojí nás od predsudkov, oslobodí od zlej nálady... Myslíte si, že by vplyv hlavnej misionárky lásky trval na svete dodnes, keby nepochopila to, čo mnohí považujú len za obyčajný výrok? Mier sa začína úsmevom. Ten predsa nebolí, ani naň netreba míňať peniaze v obchodoch. Stačí len zdvihnúť kútiky úst dohora a predviesť poctivú prácu zubárov.

Aj ja som sformulovala jedno pravidlo: Zlé priťahuje horšie, zato smejkovia sa smejú širšie. Čo vy na to? Dúfam, že som vám nasadila chrobáka do hlavy a získali ste niekoľko podnetov na zamyslenie. Čím skôr ich prehodnotíte, tým lepšie pre vás. Načo strácať čas odkladaním? Radšej sa zahrajme na modelky, hrdo vykročme po móle života a vycerme zuby na všetky zachmúrené tváre.

Ďakujem Vám za slovo.

2. miesto: LAURA SMITŇOVÁ, Bratislava

blog

Môj drahý priateľu,
prehral som vo vojne, v ktorej niet mŕtvych a predsa milión obetí. Bol som zabitý, aby som bol oživený- ten istý, a predsa iný, rozdielny a predsa rovnaký.

Bojoval som statočne. Nikto si nemôže dovoliť tvrdiť, že nie. Kto by tvrdil/hovoril opak, klamal by. Bil som sa do posledného dychu a bol porazený jedinou strelou.

Vystaval som si múr z kameňov z čirej bolesti zlepené strachom a sklamaním. Ostnatý drôt zo zúfalstva, dvere na ozdobu bez zámky. Zámku som sám zatavil a kľúč odhodil. Vtedy som ešte netušil, že exitu je bytosť, ktorá kľúč potrebovať nebude.

Za múrmi zúrila vojna strašnejšia a zničujúcejšia, než si dokážeš vôbec predstaviť.

A oni sa búrili, chceli ujsť, oslobodiť sa, no nemali dostatok odvahy. Brány boli zatavené strachom. City nemali šancu uniknúť.

Ten deň si budem nadosmrti jasne pamätať. Deň, keď sa môj múr rozpadol na márne kúsky. Moment, kedy sa premenil na prach. Moja zdržanlivosť bola rozfúkaná ako popol za veterného dňa.

Vojna utíchla. Rachot ustal, akoby na počesť tej chvíle.

„Jeden úsmev dokáže vyliečiť tisíc hnisajúcich rán,“ hovoril som si dívajúc sa na jej tvár. „Hlavne úsmevy tak úprimné, že odhalia celú dušu.“

Zamiloval som sa do jej úsmevu. A hoci som ho už nikdy neuvidel, miloval som ho naďalej. Možno o to viac.. Usmievala sa, ale už nikdy nie tak úprimne, čisto a krásne ako v tú chvíľu.

Som jej vďačnejší, než môžem opísať - zastavila vojnu, ktorá by ma zabila, rovnako pomaly a nenápadne, ako ma ničila. Ukončila moje potlačovanie pocitov, dovolila mi otvoriť sa svetu.

Zachránila ma úsmevom, ktorý otváral srdcia. Ten úsmev má človek len pár krát sa život. Robia ho totiž zraniteľným, ľudským - a to sa v dnešnom svete už neuznáva.

Ďakujem ti, že si mi ho venovala. Ďakujem ti za mier.

3. miesto: LUCIA SVRČEKOVÁ, Ružomberok

diskusný príspevok

Vážení čitatelia!

Veľmi dlho som nevedela prísť na dôvod, prečo ma citát Matky Terezy „Mier sa začína úsmevom“ tak veľmi zaujal. Po intenzívnom premýšľaní bola moja myseľ zaplnená tisíckami odpovedí. V hlave mi začala svietiť kontrolka. Rovnakou rýchlosťou ako mi dôvody napadali, som na ne aj zabúdala vďaka víru nových myšlienok. Preto som sa rozhodla niekoľko z nich dať na papier a veľmi rada by som sa s vami podelila o svoje idey. Prajem vám príjemné čítanie. Dúfam, že daná téma vás zaujme aspoň tak veľmi, ako dokázala osloviť mňa.

Možno by sa vám mohlo zdať, že je to len obyčajný citát, ktorý si každý z nás môže vyhľadať na internete alebo prečítať na kamarátovom profile na Facebooku. A pritom v sebe skrýva niečo oveľa hlbšie. Dnes sa už väčšina mladých ľudí pozerá na svet veľmi povrchno. Keby sme sa však zamysleli nad tým, akým dobrotivým človekom Matka Tereza bola a čo všetko urobila pre ľudí, pochopili by sme aj zmysel jej slov.

Čo je to mier? Keď si vojaci podajú ruky a rozhodnú sa ukončiť vojnu? Keď sa dvaja kamaráti pohádajú, ale neskôr sa rozhodnú vzájomne si odpustiť?

Pre mňa slovo mier znamená aj určitý pokoj v duši. Pokoj, ktorý pocítiš, keď máš možno veľa problémov, či už v škole alebo doma, ale vieš, že v tvojom živote je niekto, kto ti podá pomocnú ruku a nedovolí, aby ťa tvoje problémy pohltili. Čo môže byť krajšie ako chvíľa, počas ktorej sa na teba tvoj priateľ usmieva? Áno, aj on má určite mnoho starostí. A práve vtedy si uvedomíš, že v sebe cítiš ten pokoj, mier. Zmierenie sa s osudom. Ak nejaký osud naozaj existuje, ukáž mu, že si zmierený a ochotný bojovať so všetkými poľenami, ktoré ti hádže pod nohy. Ukáž mu, že si silný a dokážeš sa usmievať aj počas nie práve vysnených dní.

Prednedávnom som mala so sestrou ostrú výmenu názorov. Tvrdohlavosť je vlastnosť, ktorá nás obe jednoznačne charakterizuje. Každá sa drží svojho názoru a nedokáže pochopiť zmyšľanie tej druhej. Keď

z nás hádka doslova vysala energiu, nastalo dlhé ticho. Bola som smutná. Ako sme na seba mohli tak kričať? Otočila som sa k sestre a na jej tvári som zbadala nemú výčitku. Rozhodla som sa nejako sa s ňou uzmierniť. Len som na ňu hľadela psím pohľadom. Myslela som na chvíle, keď psími pohľadmi ospravedlňovala v detstve svoje chyby ona. Neuvedomila som si, že zrazu som sa začala usmievať. Sestra sa ma pýta: „Čo je ti smiešne?“ A ja som jej začala rozprávať o našich detských zážitkoch. Pri týchto spomienkach sme sa už usmievali spoločne. A po hodine hádky sme sa nasledujúce dve hodiny smiali a to z nás znovu urobilo nerozlučné priateľky. Stačilo tak málo. Stačil len obyčajný úsmev na to, aby sme zakopali našu vojnovú sekeru. Aby sme sa dohodli na nových mierových podmienkach.

Ale každá minca má predsa dve strany. Preto som pri všetkých týchto pozitívnych myšlienkach v sebe pocítila zvláštny nepokoj. Prišla na rad otázka týkajúca sa ozajstnej vojny, nielen obyčajnej sesterskej. Mohol by úsmev jedného z historických vodcov bezdôvodného povstania zastaviť boj? Bolo by vôbec dovolené, aby sa usmial? Podľa môjho názoru by sa jeho súper určite urazil, bral úsmev ako výsmech. A celý konflikt by sa ešte viac vyhroutil.

Platí heslo Matky Terezy, aj keď sa naň pozrieme z inej perspektívy? Chvíľu som sa hrala so slovami v danom citáte. Poprehadzovala som ich. Môže teda platiť, že úsmev sa začína mierom? Podľa svojich doterajších skúseností a vedomostí hodnotím danú prevrátenú vetu ako pravdivú. Na hodinách dejepisu sme často uvažovali nad tým, akí šťastní museli byť ľudia, keď po niekoľkomesačnom ukrývaní sa pred prenasledovateľmi, bol vyhlásený mier. Znovu slobodne mohli chodiť po uliciach. A vďaka tomu ich tvár bola zdobená žiarivými úsmevmi.

Po zosumarizovaní všetkých svojich či už pozitívnych, alebo negatívnych myšlienok som došla k záveru, že usmievať by sme sa mali v každej situácii. Možno náš úsmev predíde novému konfliktu. Ak ľudia uvidia koľko pozitívnej energie z vás vyžaruje, kúsok z nej si snáď požičajú a budú úsmev a mier šíriť všade okolo seba. Všetkým sa nám predsa bude žiť lepšie, ak uvidíme, že naši blízki sa cítia byť milovaní a vnútorne pripravení na každú životnú skúšku.

čestné uznanie: JANKA TKÁČOVÁ, Nitra

blog

Mier sa začína úsmevom

Úsmev. Viete vôbec, aké zázraky dokáže toto jednoduché gesto? Od obyčajného pozdvihnutia nálady až k rozhodujúcim názorom. Veď nie nadarmo sa vraví, že úsmev je šesťdesiat percent úspechu. Možno si poviete, keď je to také jednoduché a také účinné, prečo nie je všetko tak, ako by sme si predstavovali? Dôvod vás možno zarazí, ale je to tak. Na svete je málo úsmevu! Málo úsmevu, málo šťastia, málo radosti, málo dobra.

Posledný čas si všímam, že väčšina dospelých ľudí tvrdí, že práve my sme tá generácia, ktorá by to mala zmeniť. No mám pocit, že túto frázu o generáciách, ktoré by mali zmeniť svet, už počúvame pridlho. Nepochybujem o tom, že ju počúvala aj moja mama, stará, prastará a ba aj praprastará mama. Práve preto si myslím, že ak budeme iba počúvať a nebudeme konať, ostaneme presne tam, kde sme, ďalšie desiatky rokov. Ale čo keby sme začali hneď, tu a teraz? Začali by sme šíriť a rozdávať to, čo v dnešnej dobe chýba. Možno by prestali vojny, bitky, atentáty. Možno by bol na svete mier. Možno by neboli rozdiely medzi bohatými a medzi chudobnými, možno by bol svet dokonalý. Tak prečo ráno nezačať úsmevom? Kedykoľvek to skúsite, kdekoľvek to skúsite, bude to stále rovnaké. Tento nefalšovaný pocit, keď sa vám kútiky úst nadvihnú a vyčaria vám oblúček na tvári vás uvoľní, zbaví stresu a priam pocítite ten príval energie. Keď sa piateho októbra v roku 1999 po prvýkrát slávil deň úsmevu, motto ľudí v meste Worcester znelo: „Vykonaj milý skutok. Pomôž jednému človeku k úsmevu.“ Posolstvo tohto dňa je veľmi hlboké, no nanešťastie väčšina ľudí o tomto dni ani netuší. Mali by sme to zmeniť napríklad tým, že mottom piateho októbra sa budeme riediť každý deň. Ak vyčaríme úsmev na perách čo i len jednému človeku, urobíme krok dopredu. Nielenže spríjemníme deň niekomu inému, ale aj nám sa uľaví a budeme mať hneď lepšiu náladu. Hektický

Život dnešnej doby nás však často ukracuje od toho krásneho, čo k životu patrí. Každý deň máme nespočetne veľa povinností a ani si nestíhame uvedomovať, čo všetko prehliadame. Kedy ste si naposledy všimli tie krásne fialky, čo rastú pri chodníku, cez ktorý dennodenne kráčate? Kedy ste si naposledy uvedomili krásu prírody, čo máme okolo seba? Kedy ste sa naposledy usmiali na okoloidúceho bez toho, aby ste ho poznali? Vidíte, a to je ten dôvod! Dnešní ľudia prehliadajú nespočetne veľa vecí a na maličkosti neberú ohľad. Pritom maličkosti a detaily robia dokonalosť dokonalou. A počuli ste už o zázrakoch, ktoré úsmev dokázal? Dokázal vyliečiť z rakoviny a ďalších závažných ochorení. Niet divu, veď vedci už dávno preukázali, že úsmev posilňuje imunitný systém, pomáha pri trávení, zlepšuje krvný obeh, stimuluje dýchací systém, pomáha pri tvorbe endorfínov a dokonca sa dá pri ňom aj schudnúť. Toto však ani zďaleka nie je všetko. Tento všeliak má omnoho viac pozitívnych účinkov nielen z lekárskeho hľadiska. Je všeobecne známe, že úsmev je pozitívna reakcia, ktorá nemá čo pokaziť.

Som presvedčená, že ak si to ľudia zoberú k srdcu budeme žiť dlhší a kvalitnejší život. Vo svete bude menej násilia, bitiek i vojen. Ak sa usmeje veľký človek, ktorý je vzorom pre mnoho ďalších ľudí, úsmev sa ľahko rozšíri. Aj veľkí hrdinovia ako Matka Tereza poznali ten najlacnejší a najúčinnější liek - úsmev. A myslím, že aj ona presne vedela čo hovorí, keď povedala: „Mier sa začína úsmevom.“

Ďakujem Vám za slovo.

B. KATEGÓRIA — POÉZIA

študenti gymnázií, stredných škôl a SOU

téma: *Mier sa začína úsmevom (sv. Matka Tereza)*

.....

čestné uznanie: DÁVID PETRÍK, Michalovce

Usmej sa

1942,
Stalingrad,
Mier!
kričí vojak,
možno nechcel,
aby ten druhý strieľal,

Kráčam vedľa teba,
cítim to – bojuješ,
proti slepému chaosu sveta,
nie je tu poriadok,
nie je mier,
ale ty bojuješ,
prosím – prestaň...

*Zastav sa na chvíľu,
usmej sa,*

Pozri sa do rieky,
ktorú sme tak radi splavovali,
keď sme boli deti,
teraz už pomaly,
ticho,
schne,
sú v nej len slzy,
vyrástli sme,

2013,
vedľa teba,
Mier!
šepkám ti krikom do hlavy,
ty sa len usmeješ....

čestné uznanie: MIROSLAVA ROSÁKOVÁ, Oslany

Čo treba do neba

Hneváš sa
Svet ti hádže
Pod nohy kusy lesa
Polená.
Plačeš
Prší
Každé sklamanie ťa mrzí
Nevieš, kam z konopí
Keď problém na problém sa nakopí...

Čo ďalej?

V srdci umrela ti nádej
Čierne myšlienky
Boj vo vnútri
Chuť urobiť rez tenký
Cez hrdlo iných i svoje
Hnev si v tebe zakúri
Búri, búri...
Peklo nedočkavo horí

No príde Slnko
Usmeje sa na teba

Milovaná, to treba
Osoba
Vezmeš ju za ruku
Vtisneš bozk
Pozrieš do neba
Do otvorených srdca dvier
Vpustiš mier

A tak úsmev tichý
Umlčal bolestné vzdychy
Udusil šialenstva klíčky
Naplnil pohár plytký
Priniesol pokoj v duši
A teraz už iba tuší
Že diabol tkal si v ňom ľadové siete
Ktoré Slnko ohrialo
Vtedy v lete

C. KATEGÓRIA — PRÓZA

dospelí — začiatčníci, študenti VŠ

téma: *Mier sa začína úsmevom (sv. Matka Tereza*

žáner: LIST VEREJNÉMU ČINITEĽOVI/OTVORENÝ LIST

.....

1. miesto: Ing. JOZEF PÁLENÍK, Svinná

TAK SI TU ŽIJEME, VÁŽENÝ PÁN GAGARIN

Namiesto motta tento úvodník:

Vážení či milí, verte či neverte, hnevajte sa či nehnevajte, rozhodol som sa napísať list. V dnešnej dobe, keď vládnu esemesky, ememesky, skypy, facebooky, či funguje akási emailová pošta a podobne, sa mi naozaj zažiadalo napísať list. Obyčajný, klasický list, tak, ako to robili naši nedávni predkovia, keď sa chceli navzájom o niečom informovať, keď si chceli niečo zaujímavé o sebe či svojom živote povedať a čas ich nenaháňal, alebo keď si chceli zavinšovať. Na to používali aj takzvané pohľadnice, ktoré oni aj kartami volali. Ja som sa rozhodol pre list. Problém bol však v tom, komu ten list napísať. Obával som sa totiž, že takýto druh pošty už nikto neotvára, pretože ho to nezaujímá a tiež preto, že sa bojí, či tam nie je prášok. Najčastejšie biely. Lebo s tým sú furt patálie. Napokon som sa, po dlhej a zrelej úvahe rozhodol napísať list človeku, o ktorom som bol presvedčený, že ho neodmietne, ani nezhodí, lebo je mojím priateľom, ani o tom nevie. List Gagarinovi. Jurijovi Alexejevičovi Gagarinovi. Človeku, ktorý vždy žil v mieri, vždy sa usmieval, lebo žil v mieri, alebo preto, že sa musel? Ľudia hovoria, že to mám v hlave troška pošramotené, ale ja si myslím, že troška to pošramotené nemám. Bol som síce v akomsi ústave, kde boli vraj akože postihnutí, neviem síce akí, ale to slovo sa podobalo na mentolku, ktorú mám rád, takže to nemohol byť zlý ústav, ale čo na tom. Veď aj ostatní mládenci kedysi chodili do ústavov, ktoré sa kasárňami volali a nikto ich za sprostých nemal. Tak prečo by som mal byť ja. Veď si len prečítajte tento nasledujúci list. No povedzte, nie je milý? Vlastne vy to ešte neviete, lebo ste ho ešte nečítali. Takže tento list ...

Moje bydlisko, deň D, mesiac aktuálny, Anno Domini 2014

Milý a veľavážený Jurij Alexejevič!

V úvode mojich pár riadkov prijmite odo mňa srdečný pozdrav a milú spomienku na Vás. Prepáčte, že Vás svojim listom, na predmestiach Prahy 1 až Prahy 8 nazývaným dopisom, obťažujem, ale je mi veľkou ctou a ešte väčším potešením, že sa Vám môžem zdôveriť a prihovoriť ako samozvaný rúči škribler. Najmä teraz, keď, už neviem presne koľko desaťročí, žijeme v mieri a radostne sa smežeme. Mier sa totiž vraj začína úsmevom, povedala Matka Tereza, ktorú ste nepoznali a ani nemohli poznať, lebo ste boli iného vyznania viery, no azda ste sa už tam kdesi aj stretli a spoznali sa. Pravda ak ste v jednej záhrade, čo pochybujem, lebo ona je v rajskej, alebo tie vaše záhrady majú aspoň spoločný plot, čo tiež pochybujem. Som do hĺbky srdca, ba čo, až do hĺbky priepastnej studne presvedčený, že tento môj dopisný list v pozore, pardon pozorne prečítate, veď aj stará Blažková z horného konca našej dediny hovorila, že Vy, pán Gagarin, všetky listy prečítate, lebo vraj inakšej roboty nemáte. Nebudete mi veriť, ale veľmi som sa tomu potešil, ba až zaradoval, pretože ani ja nemám inakšej roboty, z čoho (vypľúva) vyplýva, že sme teda spolupracovníci. Môj najlepší priateľ a jediný súčasne fyzicky prítomný spolužiak, pretože niektorí sa rozutekali kade-tade, inoktorí aj inokade, hústka ich dala zarobiť hrobárom, ba zopár ich sedí, až si myslíte, že na riti, tiež máte pravdu, avšak jedným prefajčeným a prepitým dychom treba povedať, že na riti v base na prični, hluchonemý Bertino, to ako ten môj najlepší kamarát, povedal, že my dvaja, teda ja a Vy, vlastne Vy a ja, by sme si mohli aj potykať. Toto už ponechám na Vás, pán milý Jurko Alexejko, lebo staršie ženy v našej dedine povedali, že tykanie má navrhnuť starší a Vy vraj ste starší, teda ako odo mňa, povedali baby v našej dedine a tiež povedali, že o nejaký ten piatok. Neviem, či je to celkom pravda, lebo moja nebohá mama, pámbó jej daj ľahké (odpočúvanie) odpočívanie, keď sa ešte motali po tomto svete hovorievali, že som sa narodil vo štvrtok.

Ktovie, či nebolo náhodou aj 13. (slovom trinásteho), ale v kópii rodného listu mám napísané, že som sa narodil 7. 6. a keďže kópia rodného listu je prefotená z originálu rodného listu, je predpoklad, že je to rovnaké. A ženy v našej dedine tiež povedali, že je to dohromady trinásť. No, z toho som už celkom magor, inak doteraz som bol z toho len polovičný, teda ako magor. Teda, milý priateľ, dovoľm si už takto, keď to potykanie si je na spadnutie, rovnako ako je na spadnutie starý Ňufák každý večer medzi štvrt' na desať a trištvrt' rovnakej hodiny, keď ide z miestnej krčmy honosne hostincom nazývanej, navrhnete t. č., teda terminus časus nášho potykacieho si stretnutia, ja sa veľmi rád prispôbím. Keď bude treba, aj dovolenku si vezmem. Ako nezamestnanému by mi to veľký problém nemalo robiť. Dúfam, že termín, ktorý navrhnete, Vám bude vyhovovať. Ak by náhodou nie, tak navrhnete prvý opravný termín, ani s tým by som nemal mať problém prispôbiť sa, pretože mám ešte starú dovolenku z doby (nie celkom) ľadovej, teda z čias, keď som bol akože pro forma zamestnaný. S občerstvením si nemusíte robiť starosti, ja predám voľajaké staré železo a zabezpečím fľašku šampusu, teda najprv zabezpečím, aby bol čistý vzduch a potom ju šlohnem v samoške. To ako tú láhvinu šampusu. Následne si na to dáme veľkú pusu. Keď už sme to mierové potomstvo, čo sa furt smeje, lebo že už na začiatku mierového hnutia bol ..., ale to som už písal, tak nebudem podaromnici míňať atrament. Vidíte, milý pán Ďuri Alex, ako sa mi to semtam rýmuje. To asi preto, že kedysi dávno som písal básničky. Jáááj veru, bolo to strašne dávno, keď som ich písal. To som vtedy ešte nevedel ani písať ani čítať. Iste si kladiete – najprv nohy pod palubnú dosku a vzápätí otázku, ako som svoje vynikajúce verše so skvelými Rímami, pardon rýmami (nepochybujem, že ste tieto oceňujúce slová položili na svoj jazyk a nepáli Vás) zaznamenával (to ako tie verše). Nuž, budem úprimný, tak, ako len dobrí priatelia majú byť a my dvaja nimi sme, aspoň z môjho ostrotupého uhla pohľadu, a ak nie sme, tak nepochybne budeme a ak nepochybne nebudeme, tak si to domyslíme i položíme svoje vyjadrenia na misku váh, neviem ešte, na ktorú, avšak viem, že na tú správnu. Tu je holá pravda, ktorú v zime zvyknem obliekať: svoje ver-

šotepectvo som zaznamenával hákmi-bákmi, čo sa vtedy nazývalo tesnopis alebo v inom družobnom jazyku stenografia. Zvíťazil som (rozumejte, pán Jurko, obsadil som prvé miesto) aj v jednej významnej poetickej súťaži, a to „O najlepšieho básničkára nášho dvora.“ Že sme v tom dvore bývali ako rodina sami a bol som jedináčik, iste moje víťazstvo neznižuje. Že, pán Ďusko Alko?

Ináč nič nové, teda ak nerátam Nový čas, to sú blbvárne noviny, povedali baby v našej dedine, teda ak som dobre počul, pretože ja už dobre nepočujem, ďalej máme Nové Zámky, to je mesto, kde by väčšina chcela rozprávať, ako im zobák narástol, teda tak, aby im potomkovi Ľudka Štúra a Tonka od Bernolákov nerozumeli. A ešte máme Nové Mestá, jedno je Kysucké a druhé nad Váhom. Bratia Česi majú tiež a aj taky Nové Město. Nad Mětuji. Nuž a v rámci emancipačného zákona národov, ktorý nikto nikdy neschválil, pretože ho nikto nikdy nepredložil na schválenie, sme aj my Slováci chceli mať takéto mesto, aj by sme ho boli mali, len sme tú Mětuje nemohli nijakovsky doteperiť pod Tatry. Aj sme ju probovali šupnúť trocha nižšie, teda dole k Blavákovi, len tam je toľko riek a potokov, že sa tam už nevpratala. Slovenská metropola B (ratis)lava je totiž v jame a všetky vodné toky tam stekajú. Potom ich je tam jak Rusov na Oremlázi. To si nevšímajte, to sa u nás tak hovorí. Najväčší z tých dolniackych potokov je Dunaj, lež moc si ho neužijeme, lebo keď to zistili Rakúšáci, stočili si ho k sebe. Svinári. Ale my sme ich za to porazili v hokeji. Síce len 2:1, ale keby boli bývali naši chalani triezvi, isto im šupnú ešte zo štyri banány. Tie hokejové a nešúpané. Kedysi v dávno nedávnej minulosti sme v hokeji porazili aj Vašich, teda Rusákov, ktorí hrali pod hlavičkou CCCP, síce tiež len tak jemne 4:3, aby to nebolo okaté, lebo furt jakísi dvaja borci, ktorým predčasne vypadali vlasy, držali ruky na kohútiku ropovodu Družba, ale to vtedy naši chalani se lvíčkom na prsou, korčuľami na nohách a požičanými baníckymi prilbami na hlavách neboli pod vplyvom omamných a psychotropných látok a prekursorov, pretože meškala zásielka, lebo colníci na hraničnom priechode v Rusovciach machrovali, inak povedané robili problémy, keďže, ako sa nám podarilo zistiť zo zdrojov blízkych, dostali vraj

malý bakšiš. No, môžu byť radi, že nedostali cez hubu. Neskajšia mafia by sa s nimi nepaprala. Prááásk a – hotovo! Alebo, ako uvádza iný zdroj, tentoraz prameň, robili problémy preto, že názov tohto hraničáku sa až nápadne podobal na ľudový názov nášho súpera – Rusáci. Ktož-hovie. Nikto po tom nepátral. Teoreticky mohli eštebáci, ale tí mali iné starosti, iné poslanie. Museli kontrolovať, ktorí komunisti chodia do kostola do iných dedín. Vaši teda, prepytujem, prehrali, hoci pred zápasom im dal socialistické požehnanie aj sovietsky pánbožko, súdruh eL I Brežnev. Nuž, ahate, ani ten vtedy nepomohol. Ba ani inokedy, ba ani inde. Furt mal len plnú hubu jakéhosi mierového súženia či súžitia, ale tváril sa pritom vážne, ani čoby o neviem čo išlo. Veď na začiatku mieru je úsmev, jako som už na počiatku spomínal, že to spomínala aj spomínaná Mama Tereza. Folklórom uja Brežneva a športom zároveň bolo, že si pozýval československých politických konškolákov do kremel'skej obývačky na červený tepich a tam im dával pokyny ako domáci hokejový tréner svojim zverencom v 59. minúte a 12. sekunde za stavu 2:3 pre hostí. Nuž a keď sa chcel zadarmo najesť, ba i čosi nežuvané dostať do seba, prifrčal špeciálnym letúnom a štvrthodinu sa pred kamerami objímali a akože bozkávali. Keď už vybudovali ten mierový život a keď už (nielen) na jeho začiatku mal byť úsmev. Niekedy aj bol. Strojčekovaný. Všetci sme vedeli, že to bolo len tak a nikdy inak – so Sovietskym zväzom na večné časy. Nuž, prostoreko povedané – ešte že tie večné časy sú tak ďaleko. Potom sme tých Vašich museli, prepytujem, nechať vyhrať, lebo tí dvaja, čo držali ruky na ropovodnom kohútiku, začali ním točiť opačným smerom. Ešte šťastie, že bol zapečený a blicky ani francúzak nemali po ruke.

Ináč nič nové, čo sa týka roboty, teda jako sa fajnovo hovorí za mestnania, tak to je pre mňa archaizmus, čiže nemám žiadne zamestnanie, ako ste zaiste určite iste porozumeli, lebo Vy musíte byť vzdelaný, keď Vás po psovi ako prvého človeka poslali povoziť sa na tej rýchlej konzerve okolo, jak sa hovorí, matičky Zeme a pozrieť sa na ňu ešte z vyššej než, jak sa hovorí, vtáčej perspektívy (to isto máte za veľké, veď ktosi musí byť pokusným králikom a to je česť a komu česť, tomu česť,

pastierovi trúba a Vy ste, podľa novín, boli v tej chvíli pastier, lebo že ste pásli, jak sa hovorí, nebeské baránky). Neni do jakej. To jako chodiť do tej roboty. Ale takých nás je vyše ako viac, pretože všetky štátne fabriky stihli pri takzvanej privatizácii rozkradnúť tí, čo stačili prv kabáty obrátiť. Keď sme sa zorientovali a chceli čosi šmyknúť aj my, teda ja s hluchonemým Bertinom, už nebolo čo. Zostal, zostala, zostali a zostalo len ho ..., teda holoruby a holé ruky, bratom Čechom zasa holé ruce. Kradnúť sme sa teda, my plebs, nestihli naučiť, lebo to vraj lepšie vedia tí páni, čo hore sedia. Oni to však vedeli, už keď dole sedeli. A tak teda do roboty chodíme na úrad práce (práca, to je fajnovejšie povedaná robota – poznámka mňa), kde síce nie sú pichačky jako boli vo fabrikách poblíž vrátnic, aby vrátnik mohol odpichnúť tým, ktorí zaspali alebo inak zmeškali, ale kde nám kišašonky vymachlené ani čo by veľkonočné krašlice dajú do takého preukazu formátu A8 štempel, že sme sa boli na ne kuknúť. Tým, čo majú kravatu, nedajú štempel, ale razítko. A niekedy aj pečiatku. Potom nám listonoška každého 13. v mesiaci, keď neni piatok alebo sviatok, donesie almužnu a my mesiac alias 31 dní špekulujeme, ako z nej vyžiť. Niekedy špekulujeme len 30 dní, takže z tohto pohľadu máme najradšej február a niektorí aj únor, lebo tieto dva mesiace majú každý po osemadvadsať dní. Len keby ten priestupák (priestupný rok – poznámka pisateľa) bol častejšie, nie každé 4 roky. Za riekou Moravou smerom k Prahe to majú ešte horšie, tam je to každé 4 letá. My, ktorí bývame od moravsko-slovenského pomezia, čo sa v múdrych knihách aj pohraničím nazýva, smerom k Vašej rodnej hrudi zeme, teda k Podkarpatskej Rusi, sme k tým letám pridali ešte jar, jeseň a zimu. Aspoň nám to dlhšie vydrží.

Nuž milý a veľavážený Jurij, po otcovi Alexejevič, ešte veľa by som Vám toho chcel napísať, ešte veľa mierových slov, čo začínajú úsmevom, povedať ale pre tento raz musím končiť, lebo mi na pere bliká kontrolka, čo znamená, že sa mi mína tinta a idem už na atramentovú rezervu. Nebojte sa, keď mi poštarica prinesie najbližšiu žobračenku, dokúpim si pohonné hmoty do pera a zase Vám niečo pekné, múdre a zmysluplné, podobne ako v tomto liste, napíšem. O žene, o diaľniciach, o politike, o mieri čo úsmevom začína, jako som čil písal,

ale i o obyčajných ľuďoch, jako som ja. Veru tak, som obyčajný, alebo ak chcete, jednoduchý človek. Tá pani, čo so mnou býva v spoločnej domácnosti, mi toľ onehdy zavčera dala zistiť ikvé. Nevieť síce, čo je to, ale aspoň nezabudnem. Nepovedala mi jeho hodnotu, ale utrúsila, že moja sestra mala viac rokov, keď sa vydávala. Keď som sa nad tým zamyslel, zistil som, že nebola stará dievka ....

V poslednej dobe, ktorá sa síce ľadovou nenazýva, ale nemá od nej ďaleko, máme zopár takýchto (ne)obyčajných ľudí aj v našom hornom parlamente. Povieť Vám, pán Ďurinko, je s nimi poriadna sranda, najmä s jedným z nich. Nebudem ho menovať, aby sa Igorko nenahneval. Tí veru o mieri, čo sa úsmevom začína, moc nevedia, ale trepať sprostosti, to áno. Na to by ich bolo. Ale o tom skutočne až nabudúce, lebo už mi, verte – neverte (nehodiace sa škrtnite – poznámka mňa ako pisateľa) vynecháva písacia potreba na štyri, ba tak trocha, ako zvyčajne, aj myseľ. Napíšte, prosím Vás, aj Vy mne niečo o sebe, ako sa máte, kde pracujete, okrem toho, že stále lietate okolo Zeme, či sa darí rodine a veľmi ma poteší, ak mi napíšete, kto je Váš filmový idol. Lebo môj je Holyvúd. Furt ho v tej telke spomínajú.

V závere mojich pár riadkov Vám, milý Juraj Alexejevič, posielam srdečný pozdrav a milú spomienku na Vás. Pekne sa teda majte a okolo Zeme stále v dobrom zdraví obiehajte. Možno sa tam raz stretne, potom sa vystískame a vo trojo vybozkávame, ba sa pritom aj usmievať budeme, veď tam hore určite vládne večný – mier.

S vylepšeným súdružským pozdravom „Čeť Vašej tvorivej a činorodej práci!“ , ba čo viac, „Svetu a svetákom mier!!“

Váš oddaný (až čo by už by takmer skoro priateľ)
(účastník literárnej súťaže), v. r.

D. a. h. (dátum ako hore)

2. miesto: Mgr. TOMÁŠ GERBERY, PhD., Plešivec

List verejnému činiteľovi

Milí verejní činitelia,

tento list nie je určený jednému z vás, ale vám všetkým. Je pravdepodobné, že len málo z vás v ňom nájde tak potrebné poučenie či dobrú radu, väčšina v ňom však uzrie tak potrebné varovanie. Každý mier sa samozrejme začína úsmevom, ale aby k tomu úsmevu vôbec mohlo dôjsť, je nutné rešpektovať niekoľko pravidiel, ktoré by ste si mali zobráť k srdcu. Existuje staroveká múdrosť, že nie ľud by sa mal báť vlády, ale vláda ľudu. Ako to súvisí s vami, verejní činitelia? Ved' už ktorýsi ruský cár si pred časom povzdychol, že skutočnú moc nemá v rukách vláda, ale byrokrati. A práve tu nastupujete na scénu vy – drahí verejní činitelia.

Či už ste odetí do uniforiem rôznych zdanlivo prestížnych organizácií a vašou povinnosťou je udržiavať poriadok na cestách či portfóliách daňových poplatníkov – vy všetci ste v podstate byrokratmi. Ten termín nie je urážkou, aspoň ňou nebol vo svojich počiatkoch niekedy v rozpuku osvietenstva. Odvtedy však nenásytný byrokrat zmocnil každého kúska slobodnej existencie človeka. Kontrolujete a svojimi neobratnými rukami manipulujete nielen s osobnými údajmi, ale aj životmi tisícov z nás – a väčšina z vás sa potom cíti bohorovne. Sami sa totiž veziete na vlne omylov a právnických nedostatkov toho ktorého systému, ale o to tvrdšie vymáhate jeho dodržiavanie u neznalých. Ved' neznalosť zákona neospravedľuje... To však ani neschopnosť maskovaná ako profesionalita. Česť výnimkám samozrejme, ktorým chcem týmto spôsobom poblahoželať k sisyfovskej úlohe, ktorej sa zhostili s účelom očistenia úradov verejných činiteľov od parazitov.

Ale samozrejme mám na mysli tú najproblematickejšiu kategóriu – verejných činiteľov odetých do demagogického rúcha, ktorých nazývame politikmi. Aj keď väčšina z vás nemá ani najmenšie potuchy, aké ideály malo pôvodné polis a akým spôsobom je možné povzniesť sa nad

lákanie sirén zvaných Moc a Kapitál, tvárite sa, že viete všetko. Využívate to najkrehkejšie z demokracie – uplatňujete právo byť delegovaný a čo je ešte horšie – delegovať seba nad iných. V tom vám pomáha váš mandát zaisťujúci vám imunitu, najmä pokiaľ ste zákonodarcovia, členovia vlády či nebudaj hlava štátu, za ktorú sme sa od vzniku nášho mladého štátu ešte nestihli prestať hanbiť. Pomáhajú vám tiež inštitúcie, ktoré politicky nominujete, až zabúdate na to, že vašou úlohou, presnejšie psou povinnosťou je – slúžiť ľudu.

História nám dá za pravdu, že existujú chvíle, v ktorých dialóg stráca hodnotu, pretože jedna zo strán prestala načúvať nieto ešte komunikovať, prípadne s niečím podobným ani nezačala. Neprestáva však vykorisťovať a tak sa nemôže čudovať, keď v diaľke začuje pomyselne revolučné trúbenie a menej symbolický krik svojich oklamaných obetí, ktoré proti nej povstanú. Sloboda vedúca ľud na barikády však bude mať charakter trestu a nebudú to stohy papierov či ilúzie sľubov, ktoré sa budú zodpovedať. Budete to vy – vaše telá, vaše mysle a najmä váš odkaz, ktorý bude vláčený ulicami a navždy právom zneuctený.

Mier medzi ľuďom a väčšinou z vás sa skutočne začne úsmevom. Mierne krivým úsmevom na perách ľudu, ktorý začne mať dosť vašich avantúr a drzosti vystupovať nielen ako chodiace patenty na pravdu, ale dokonca aj na morálku. Ak chcete, pokojne pochybujte, ale extrémna reakcia, ktorej sa tak bojíte a ktorá bude mať nanešťastie negatívne dopady aj na ostatných – sa pomaly blíži a vy ste si toho dobre vedomí. Ste si istí, možno až príliš, že vaše tajomstvá a lži, nakradnuté a zneuctené dôsledky vašej slaboduchosti sú pochované dostatočne hlboko. Stačí, že jeden z vás, ktorýkoľvek z vás, s o niečo vyšším postavením začne hovoriť a vy všetci uzriete nielen temnotu svojho vnútra, ale aj nevyhnutného trestu a odňatia slobody.

Nie som romantik ani prílišný idealista a tak neverím, že ten mier bude trvať dlho, ba dokonca, že bude trvať dlhšie než sekundu. Pokiaľ vám však úsmev na tvári ľudu naženie do srdc hrôzu kedykoľvek si pomyslíte, komu ste vlastne odkázaní na milosť a nemilosť, potom je aj v tomto prípade synonymom príchodu mierumilovnejších časov.

3. miesto Michal Mečiar, Rosina

List verejnému činiteľovi

Určite ste si všimli, že slovo objavuje na verejnosti. Všetci a nevedomujú si, čo znamená nepokojov. Ako teda môžeme blízkym a známym? Čo ak sa a zabudneme, čo značí slovo sa teda postarať o to, aby bol domovoch?

mier

sa v súčasnosti čoraz viac považujú za samozrejmosť stratiť a žiť v neistote zaručiť našim rodinám, stane nedostatkovým tovarom pre životy nás všetkých? Ako stále prítomný v našich

Ako som už načrtol, pokúsím istoty v našich životoch, ktorá vieme, ako nezodpovedne pokladajú za bežné a ktorých života. Koľko prekvapenia a zistia, že život bez nich

sa

ozrejmiť podstatu základnej skrýva za týmto slovom. Iste správajú ľudia k veciam, ktoré im dostáva dostatok počas dostavi, keď o tieto veci prídu žije veľmi ťažko.

Každá zmena v živote sa akosi zlom v myslení a človek ostatní. Kto teraz s niečím kroky. Ako ťažko sa štátom veľký problém, keď sa medzinárodná dohoda. Hoci sa k mieru prinesie, ihneď ľudí.

začína

Býva to čas, kedy nastáva uvažovať iným smerom ako vie, aké ťažké je urobiť prvé hľadať spoločná reč, aký je postupne rýsovať nová ťažko, ovocie, ktoré zmena pôsobiť v dušiach obyčajných

Čím začať? Jednoducho len vzťah k svojim blízkym. Či pokúšame už dlho. Alebo či sa kríza spoločnosti. Iba bežným svojim najdrahším. Práve tým a povzbudiť. Rovnakým ktorý práve opačným miesto pre všetkých ľudí, ktorí náš úsmev s radosťou prijímajú ako znamenie mieru ako i dôvery.

úsmevom

Skúsme prehodnotiť svoj nedosiahneme to, o čo sa nedá zmeniť dlhotrvajúca ktorý každodenne adresujeme ktorým dokážeme potešiť vieme priniesť mier do tohto sveta, vieme spoločne pretvoriť na krajšie

S pozdravom

Vaši voliči

čestné uznanie: ALŽBETA SERSENOVÁ, Trnava

Ahoj dedko!

Je to zvláštne, písať ti list. Nikdy sme to nerobili. Obzvlášť v tomto storočí to ľudia považujú za zastarané. Nerozumiem. Predsa dopisy majú svoje nezameniteľné čaro, vôňu a kúsok človeka v každom písmene napísanom rukou. Navyše, spojiť sa s tebou je od istého času trochu komplikovanejšie, veď vieš. Ale nie nemožné. Stále som presvedčená, že nič nie je nemožné.

Idem priamo k veci, nech ťa dlho nezdržujem. Po dlhom váhaní som sa dospela k názoru, že si ho nechám a nikomu nedovolím, aby mi ho vzal. Je krásne a pritom celkom jednoduché. Plné farieb, vôní, zvukov a drobných radostí. Špinavých kolien a vetra vo vlasoch. Mám ho rada. Uznávam, občas sa mi preň smejú, ale ľudia sa smejú veciam, ktorým nerozumejú.

Odišiel si v čase, keď som už dávno nebola dieťa, ale ani zďaleka som nebola žena. Iba také nesmelé dievčatko. Zložitý vek. Isto by si rád vedel, ako dopadla táto moja veľká osobná premena a čo sa zo mňa nakoniec vyklúlo.

Navždy bude vo mne kúsok dieťaťa. Viem to. Budem sa hrať s každým zatúlaným psom a iným zvieraťom aj za cenu, že mi odhryzne ruku. Budem plakať pri dojímavých filmoch a pesničkách aj za cenu roztečenej riasenky a čudných pohľadov. Budem dúfať, že dobro zvíťazí, tak ako v rozprávke, aj za cenu naivných sklamaní. Čo na tom, že mám už 22 rokov a za sebou štyri roky vysokej školy. Mne sa to takto páči.

Nevidím žiadnu motiváciu, prečo sa stať dospelou. Veď pozri, akí sú. Ženú sa za peniazmi, kričia do telefónov a ubližujú si. Pritom im toľko toho uniká. Pred letným dažďom sa skrývajú, aby náhodou nez mokli a pritom žiadny sprchový gél nie je tak svieži. Všade chodia autom, pričom prídu o všetky krásne vône a farby, čo vonku hýria každý deň, aj v zime. Zabudli ako vŕzga sneh pod nohami, vonia prvá jarná sneženka alebo chuť domáca paradajka vypestovaná vlastným úsilím. Všetmožno sa snažia zbaviť sa šedin a vrások, a pritom nič nie je dôstoj-

nejšie. Absolútne sa nesmejú a neusmievajú. To je asi najhoršie. Celý svet je smutný a nazlostený.

Deti by proti sebe nikdy nevedli vojny. Každý, kto kúsok z neho v sebe má, by v zabitom nepriateľovi videl aj jeho smutnú rodinu, ktorá prišla o svojho milovaného. Videl by tam plakať rovnakú matku, rovnakého otca a brata alebo sestru, ako je ten jeho. Za každou zbombardovanou budovou by videl niekoho, koho domov je už len hĺba trosiek. Neviem si predstaviť, že mi niekto zdemoluje izbu iba preto, že ma nemá rád. Dospelí vlastne ani nevedia, prečo sa nenávidia. Udierať, kričať a biť je zrejme jednoduchšie ako milovať a odpúšťať si. Všetko krásne sa začína úsmevom. Láska, priateľstvo, mier. Vieš si to predstaviť, že by sa všetci na svete usmievali? Hlúpa otázka. Samozrejme, že si to vieš predstaviť. V nebi to tak je. Musí to byť krásne.

Chcela by som prežiť aspoň jeden deň, počas ktorého by nikto nezmyselne nezomrel. Kedy by ľudia úder nahradili iným fyzickým dotykcom, trebárs objatím alebo pohladením. Kedy by správy nemali o čom vysielateľ. Kedy by sa úsmev z tváre nedal zmazať. A na druhý deň by sa tam už objavil celkom prirodzene. Áno, viem. Naivné. Ale nie nemožné. Nič nie je nemožné.

Tak teda už vieš, ako to so mnou je. Jedného dňa určite budem žena, možno aj dáma, ale navždy budem kúskom duše dieťa, zbierajúce plyšové prasiatka a nosiace tričká s rozprávkovými postavkami. Nech sa mi smejú, koľko chcú. Ľudia sa smejú veciam, ktorým nerozumejú. Ale ty tomu rozumieš, však?

S láskou a hĺbou objatí,

Tvoja Grétka.

C. KATEGÓRIA — POÉZIA

dospelí — začiatočníci, študenti VŠ

téma: *Mier sa začína úsmevom (sv. Matka Tereza)*

.....

1. miesto: SESTRA MÁRIA BONAVENTÚRA— TERÉZIA ŠMIDOVÁ

ČO SA VIAC CENÍ?!

Ak stretneš iného
v úsmeve
sú a vzrastajú
nádeje
o čosi lepšie bude
medzi nami
a vlastne nik z ľudí
už sa nechopí
žiadnej zo zbraní
či inej zo zbraní
úsmev je tou
čo človeka kryje - chráni
skôr veľký výpredaj
zo zeme všetky ostatné
čoskoro odstráni
a človek sa človeka
viac nestráni
keď brata spozná
v tichom darovaní
úsmevu
pre a od každého
tak pokoj nájde
svoje miesto
v časnom budovaní
nie ľudské trosky

v stálom nivočení
veď pre krátku chvíľu žitia -
čo sa viac oplatí
čo sa viac cení?!

LEN ÚSMEV LÁSKY

Namier svoj úsmev na iného
ako zbraň bezbranných
čo nesú v sebe
každý vzdych –
túžbu ľudstva
po pokoji – mieri
len úsmev – dar lásky
často ľudí zmieri
ak ešte nevieme
o tejto zbrani
ktorou sa ľudskosť
prejavuje – bráni
a bez nej človek - človeka
brata – sestru
zbytočne zabíja – raní
len úsmev lásky
utíšil už toľké rinčanie
zbytočne vyrobených
nahromadených
na likvidáciu čakajúcich zbraní

len úsmev lásky
zem i život /u/chráni
od horkosti, zániku –
smrti
mať ho i dať
je naj....
a bez neho sa ľudstvo
iba do ničoty rúti

V ĽUDSKY TEPLOM

Ruky mu klesli
zložil zbraň
čosi ho zastavilo –
nalomilo
nechápal
čo sa to vlastne stalo
len popustil uzdu
ľudskosti
preniklo ho až
do kostí
neznámy –
určený na smrť
len preto
že žije na opačnej strane
demarkačnej čiary
čo to však vlastne
s človekom spraví
ak sa ten iný milo usmeje
tak ľudsky sa tvári
a podáva dlaň
bez náboja hnevu
či vôbec inej zo zbraní

podáva seba v dôvere –
v ľudsky teplom úsmeve

—————
potom už vôbec
nie je čas odchádzať
zbytočne a nasilu
zo zeme

TAK NEJAKO

By mihol sa mu v očiach úsmev,
tak samozrejme,
ak zbadá človeka
a srdcom, myslou, nohami
od neho nezuteká.
V očiach úsmev
pre každého,
tak nejako si to,
Bože, myslel
s tým kúskom zeme pre človeka –
ľudí po prebudení života, vône,
chutí
na najkrajšej zo slnečnej,
aby aj on bol slnečný – srdečný,
jednoducho po Tebe.
Vždy – nielen na jar
roztopil v srdci chlad
/ten tam vôbec nepatrí/
a v teplom úsmeve -
v prijatí bez obáv
hľadal a našiel
svoj stratený raj.

Tak nejako si to,
Bože, myslieť,
keď daroval si
do tváre človeka

najkrajší odlesk -
Tvoj otcovsky chápaný
a materinsky láskavý úsmev ???

2. miesto: EMÍLIA FILIPOVÁ, Dudince

ROZHOVOR

Viem, ako ti je
keď sa prítomie chystá
a cestu k slnku
zahatajú mraky.

Viem, ako ti je
keď ťa stretne všednosť
a znovu treba čakať
na zázraky.

Prvý biely vlas
a prvú hlbšiu vrásku,
že zrkadlu len ťažko
odpustiš -
a v plúšti zlých dní
hľadáš teplo dlane
záruku bytia -
jedinečnú skrýš.

Že zápas s časom
kradne ilúzie ?
Nepripustí jeho pyšné
víťazstvá.

Životom choď
a pokiaľ srdce bije -
pi z jeho studní
bezodných.

Nežaluj osud
pre spáchané krivdy.
Skroť sebaľútosť
zadrž vzdych.

Len lásku naber
do priehrstí smädných
každý deň znova
keď si neveríš.
V šľapajach búrky
často kráča dúha
a vo víchrici
je ukrytá tiš.

V každom dni
hľadať naplnenie,
krásu
a v každej chvíli
jedinečnosť bytia
Ži naplno.
Vysmej sa zbraniam
času.

TICHÉ BÚRKY

Závidím topoľom
umenie zostať sebou.
Prepočuť
škrekotanie vrán
a z koncertu drozdov
vybrať správne tóny
do nokturna pre les.
Bez disonancie.

Závidím agátom
umenie v máji sládnuť
presvedčiť
nedočkavé včely,
že sú tu iba pre ne.
Rok čo rok strácať kvety
a listy sľúbiť vetru
každú jeseň.

Závidím noci
čo hľadí očami hviezd
sladko zmámená
vzdychmi živej Zeme,
že vie bdiieť ľahostajne
zbavená strachu
zo svítania.

Závidím ľuďom
srdcia z kameňa.
Niet im čo vytknúť.
Hovorím:
Porucha nie je
vo vašich srdciach.

Sú len odolné voči ľudskosti
a vlastnia
tú vzácnu schopnosť -
NECÍTIŤ BOLESTĚ.

VZDIALENÉ SRDCIA

Akoby sa nič veľkého
nestalo.
Pobehovanie sestier
a rady lavíc
ktoré zrovnali
deliace čiary medzi ľuďmi.

Pod plagátom:

SRDCE ŤA VARUJE

čupí biele ticho.
A všetky srdcia
veľmi i menej choré
vysielajú svoje SOS.
Špirálou strachu napojené
na veľké čakanie.

Každý prežíva vlastnú samotu
bez reptania.

Aj starec, ktorý práve prichádza.
Skrivené kosti chudých rúk,
šuchtavé kroky ku lavici.
Oblúky suchých ramien.
Zúfalý pokus zachytiť sa
najbližšieho pleca.

Plece sa neodtiahne -
ani nepomkne bližšie.
Ľahostajnosť tiel.
Veľká samota
prekryje slová adresované
nikomu a všetkým :
Udržiavajú ma už štyri mesiace
Odpovede niet.

Ľudia sú svety nasmerované
na sledovanie vlastných planét
škrípajúcich
v unavených hrudiach.

Už povie iba:
„Ale ma neudržia“

Vzdychne a podoprie si
roztrasenú hlavu.

3. miesto: ANNA ŠUMICHRASTOVÁ, Dubnica nad Váhom

UMELEC MIER

Zahliadol som ho v jeho zrode,
keď prudkosť z neho kypela.

Bol dravý.

Živý.

Nespútaný.

Medzera v hĺbkach mlčania.

Zahliadol som ho v jeho zrode,
ďalej už tečiem spolu s ním.

Píšem tu verše,

vnútri bolesti.

Nezničím si snáď dobrú povesť,
keď brehy trochu odsotím!

Limity slova. Bytia. Činu.

Limity môjho života.

Tie brehy z kostier.

Tkanív.

Svalu.

Nakladám stravu jednému sústu.
Čo ešte z mála zostalo?

A potom...

Úsmev preniká bytím.

Vravíš, že limit objať musím.

Inak to nejde.

Tieť.

A hľadať cestu teba, umelec.

Ty,

ktorý si už všetko pochodil
a predsa dosiahnuť ťa smiem na
každom kroku.

Myslíš, že už dosť som pochopil?

Naučíš ma jak sa tečie v láske?

Snáď raz nájdem na výplatnej pás-
ke

trochu menej kriku, nezhody.

O kúštiček viacej pokory.

A že štipka soli padá do vody?
Nevadí to.

Prídu dôvody, ktoré lásku budú
takto niest'.

Vzdávam vám hold, pane.
Umelec.

čestné uznanie: MÁRIA ADAMČÍKOVÁ, Považany

Zažehnané

xxx

Iná farba Iní predkovia
Iné dejiny

Tvoj dom

Môj dom Naše hranice

Každý sme iný

Nesúď ma pre vlasy pre líce

Čo na tom že som vyšší

a ty že máš väčšie pole

že ja som zo severu a ty že si dole

Neviň ma keď mám trochu inú reč

a všetko nerozumiem

Nie nechod' prosím nechod' preč

Usmej sa a ja

pohladím tvoju päť

čo skrýva teplú mäkkú dlaň

vtáča túžiace po slobode

Otvor mu klietku objím ma

Prejdime zdola nahor

ruka v ruke ponad minulosť

spory staré

cez úskalia a brody

cez chotáre

Otvor si moju bránku Buď môj hosť

Čo to? A naša hranica kde je?

Tu kdesi sa jej drôtie vinulo...

Kedysi... No už tu nie je

Len vánok na harfe našich vlasov
prostých

preluduje preberá

Alebo – to Boh sa smeje

Od radosti...

čestné uznanie: ANDREJ KAPRÁL,

Rečnícka

plná medu
rieka   dobrého
je   mlieka
Báseň   vlaha
            ktorej
            LEN
            ťažko
            sa
            zrieka
            hoci
            perej
            ešte
            nevie
            ČI
            povedie
            niekam
            PRÚD
            už
            jasný
            cieľ
            má
            i
            cestu
            na
            priamke
            večnosti
            CHCE
            v lone
            svetla
            lásku
            objaviť
            a hneď
            aj
            pretnúť   k moru
            pretekať sa   riavy
            v čnosti   od
            TIEČ

Ž I L I N S K Ý
samosprávny kraj

ODKAZ KAROLÍNY BRÜSTLEOVEJ

Zborník piateho ročníka literárnej súťaže.
podľa odporúčania poroty zostavil: Mgr. Karol Vlčko

foto: Agáta Masná

vydala: Obec Podhorie;

tlač: Edis - vydavateľstvo Žilinskej univerzity

grafická úprava: Mgr. Karol Vlčko

ISBN 978-80-971615-4-5

KAROLÍNA BRÜSTLEOVÁ

PRVÁ UČITEĽKA V OBCI PODHORIE, OKRES ŽILINA

ISBN 978-80-971615-4-5

9 788097 161545